

Pod strmými opukovými skalami, které od obce Skála koľmo spadají k potoku Žejbro, se nachází Podskala (Podskalí). Podle pověsti byla založena vládkou Vrbatou, zakladatelem podlažického kláštera a zřízena zde i poustevna s kostelíkem (což není úplně vyloučeno).

Kostel sv. Jana Křtitele

Kostelík byl původně románského slohu. Podskala byla od počátku majetkem podlažického kláštera. Za třicetileté války se kostelík rozpadl a zpustl. Chrastecký děkan Josef Kaplánek zde pak postavil před rokem 1670 malou kapličku. Nový kostel dal postavit roku 1696 královéhradecký biskup František z Talmberka. Druhou verzi je, že byl tento původní kostel slohu románského opraven roku 1696 biskupem Františkem z Talmberka. Kostel je jednolodní omítnutá stavba, malebně umístěná v ohybu říčky Žejbra, pod vysokou skalní stěnou.

Skalní útvary nad řekou Žejbro

Pokračujeme-li z osady Podskala na druhou stranu řeky přes mostek, údolím po lesní cestě a dále okolo chatové osady, dostaneme se do údolí Žejbra, lemovaného skalními útvary. Nejen okolo řeky, ale i v samotném korytě se nachází množství kamenů a valounů. Říční voda hravě překonává tyto přírodní překážky. Řeka se místy dělí na několik větvi s ostrůvky uprostřed a vyskytují se v ní hluboké tůně. Vymleté břehy pod kořeny stromů nebo místa pod velkými kameny jsou útočištěm pstruhů, kteří se zde hojně vyskytují. Vlhké prostředí lemované skalními útvary zajišťuje i v tom nejpárnějším létě příjemně chladné prostředí. Procházka tímto údolím je vždy velmi pěkná a uklidňující.

Vrbatův Kostelec

Vrbatův Kostelec leží 5 km jižně od města Chrast v nadmořské výšce 350 – 372 m n.m. V obci žije trvale 250 obyvatel v 75 ne-

movitostech. V katastru obce je množství rekreačních objektů až pro 350 osob. Obcí protéká řeka Žejbro a dvě další místní vodoteče, jako levostranné přítoky Žejbra. První zmínka o osadě patříci klášteru opatovickému, darem od krále Vratislava. Patří tedy mezi nejstarší obce na Chrudimsku. V okolí obce se vyskytuje červená hornina zvaná laterit, bohatá na železo a hliník, která vystupuje z podložní pískovců. Vyskytuje se i gabrodiorit. V minulosti zde byly konány marné pokusy o doložení křídového uhlí (hlavně ve směru na Skutčicko). Kostel sv. Havla je připomínán již roku 1186. Dnešní hodnotná stavba má gotický presbytář z 1. poloviny 14. století s klenbou s tzv. vyžlabenými žebry. Věž je ve zdivu renesanční, vnější úprava je z 18. stol. i pozdější. Do kostela se vchází průčelím pod věží. U kostela jsou zachovány zbytky jakéhosi opevnění, snad to jsou zbytky tvrze, nebo opevnění kostela. V kostele je obraz, pocházející ze sedleckého zrušeného kláštera a kalich, věnovaný bitovanskými havlí, dle nepodložené pověsti.

Chrast - náměstí

1

Chrastecské náměstí je centrem, nákupní zónou, ale také místem s několika pamětihodnostmi a zajímavostmi. Dominantou náměstí je kostel Nejsvětější Trojice.

Kostel Nejsvětější Trojice

Nachází se uprostřed náměstí a určitě není k přehlédnutí. První zprávy o něm jsou z let 1612 až 1618, kdy byl obnoven Markétou Berkovou. Několikrát vyhořel, naposledy v roce 1774. V letech 1999 a 2000 proběhla kompletní oprava věží, střechy a fasády z prostředků MK, města a církve. Kostel má tři oltáře, hlavní oltář je zasvěcen Nejsvětější Trojici.

Chrastecský zámek

Patří neodmyslitelně k chrasteckému náměstí. Stojí v jeho východní části a je bývalým letním sídlem královéhradeckých biskupů. Vznikal postupně od roku 1601 z „panského domu“. Nejstarší je severní křídlo, zadní trakt je ze začátku 18. století. Nyní je v budově umístěn městský úřad a městské muzeum.

Chrast - Chrašice

2

Areál kostela sv. Martina
První zprávy z roku 1350. Kostel byl opraven za biskupa Jana Adama Vratislava z Mitrovic, údajně dle návrhu Jana Santiniho. Vysvěcen 3. srpna 1721. Na hřbitově je pohřbena celá řada významných osobností - MUDr. Karel Schmoeger, Jan Nepomuk Filčík, František Reinitz, hradečtí biskupové Jan Leopold

rytíř Hay, Mořic Pícha a další. Zazděné náhrobky pocházejí z let 1550 a ř. 1610. Památkově chráněn je náhrobek děkana Josefa Münzera stojící vedle kostela.

Vodárenská věž

Stará vodárenská věž v Chraští - Chrašicích z roku 1662, opravena biskupem Janem Josefem Vratislavem z Mitrovic r. 1746. Vodárenská věž zásobovala vodou zámek a kašnu na náměstí. Dnes v majetku města, připravena k opravě.

Sýpka

Biskupská sýpka, zajímavá svojí podobou, je památkově chráněna a byla v roce 1996 soukromým majitelem opravena do dnešní podoby.

Zámecká zahrada

3

Zámecká zahrada byla založena biskupem Karlem Hanlem v polovině 19. století. V roce 1903 byla upravena jako park podle návrhu architekta Thomayera z Prahy. Dodnes se dochovaly původní růže, vzácné stromy a keře, např. cypřišek nutkajský, tisovec dvouřadý, jinan dvoulaločný, který se nachází v sousedství zahrady aj.

Zámecká zahrada je pečlivě udržována a většina návštěvníků sem chodí nejčastěji odpočívat a obdivovat krásu a množství kvetoucích pestrých květů. Mezi zajímavé a taktéž vzácné stromy patří buk lesní (červenolistý) s charakteristickým zbarvením listů a mohutný, rozlehlý buk převislý vytvářející jakýsi přírodní „tunel“ nad cestou vedoucí skrz zámeckou zahradu. Tento starý strom je velice rozložitý, jeho koruna by zakryla plochu cca 100 m².

Velká Lipka

4

Velká Lipka

Jsou dlouhá 497 m a spojují zámek s přírodním parkem, kde se nachází nyní již zchátralé přírodní divadlo. Na konci aleje stojí kaplička sv. Jana Nepomuckého. Alej je podobně jako zámecká zahrada hojně využívána k procházkám, sportu a odpočinku.

Kaplička sv. Jana Nepomuckého

Kaplička svatého Jana Nepomuckého, postavená roku 1728 biskupem Václavem z Košínů, r. 1907 zbořena smrtí a obnovena biskupem Karlem Kašparem v roce 1921.

Kostel sv. Markéty Podlažický klášter

5

Kostel sv. Markéty

Barokní kostel svaté Markéty byl založen v roce 1696 biskupem Janem Milčínem z Talmberka, jehož ostatky zde spočívají. Kostel byl dokončen a vysvěcen 22. září 1721 biskupem Janem Adamem Vratislavem z Mitrovic. Celé prostranství bylo v minulosti součástí staveb podlažického kláštera benediktinů, odtud i místní název „Na klášterách“. Toto místo je prozatím z archeologického hlediska neprobádané. Klášter je místem vzniku největší ručně psané knihy světa - Codex gigas = Dáblovy bible. Kniha je obrovská svými rozměry i obsahem, je nazývána kodex gigas, liber pergranis, giga librorum či kodex gigas. Vznikla před rokem 1230 a svými rozměry se skutečně řadí k největším knihám na světě. Je 92 cm vysoká, 50 cm široká a obsahuje 312 pergamenových listů. V době třicetileté války byla jako kořist odvezena do Švédska, kde jednodnes uložena v Královské knihovně ve Stockholmu. Její model je uložen v chrastecském muzeu.

Projekt je realizován za finanční podpory Pardubického kraje. Partneri stezky

ZNACENÍ STEZKY V TERÉNU
Klasicistické stavy) a výstavní galerie. Východní Chraští, významné osobnosti, zaniklá řemesla, sbírka expozice (geologie, paleontologie, historický školy Vincencem Paulusem. V muzeu jsou umístěny městské muzeum bylo založeno roku 1893 ředitelem zdejších lokalit.
Na stezce na vás čeká celkem 13 zastavení, které se ZASTAVENÍ
stezky ČD Vrbatův Kostelec je 12,47 km.
BUDOVĚ VÁS BOLET NOHY?
skaly a končí ve Vrbatově Kostelci.
Horeckého rybníka směruje údolím Žejbra do Pod-
telce. Stezka si také můžete prohlédnout v Chraští, pak kolem
v Chraští u Chrudimi do stanice ČD Vrbatův Kos-
Naučná stezka Chrastecka vede ze stanice ČD
ODKUD - KAM

Horecký rybník

6

Od kostela sv. Markéty cesta směřuje ke dvěma rybníčkům - Kotrčák a Jordánek. Rybníčky jsou mělké a bahnitě, ke koupání nevhodné, jsou však plné ryb a kachen. Od nich je na dohled o poznání větší rybník - Horecký, který je další zastávkou při putování naučnou stezkou. Je největším rybníkem patřícím k Chraští. Leží mezi Chraští a Horkou, má rozlohu 37 ha, uprostřed malý ostrůvek. Je využíván jako chovný, každý sudý rok je zde prováděn výlov ryb, především kaprů. Vyskytuje se zde velké množství labutí a divokých kachen. Zřídka je využíván ke koupání, v dřívější době zde byla „pláž“ a v horkých dnech velké množství návštěvníků, surfařů apod.

Chacholice

7

Chacholice

Chacholice jsou místní částí města Chraští. Leží 1,2 km jižně v nadmořské výšce 280 - 300 m n. m. Žije zde asi 180 obyvatel. Mimo to je v obci využíváno k rekreaci mnoho objektů, do kterých přijíždějí rekreatanti hlavně z Pardubic. Podél západního okraje obce protéká Žejbro a v obci je místní bezejmenná vodní plocha, pojmenovaná lidově „Chacholický rybník“, napájená náhonem ze Žejbra.

Řeka Žejbro

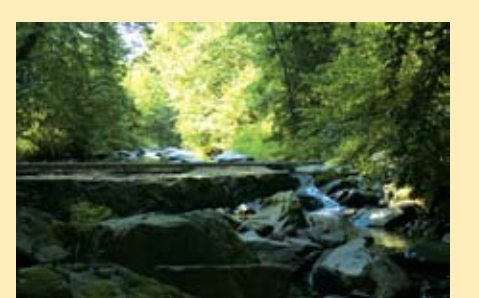
Pramení u Oldříše na Českomoravské vrchovině. U Hrochova Týnce se vlévá do řeky Novohradky, která u Úhřetic přitéká do řeky Chrudimky. Řeka lemují téměř celou naučnou stezku Chrastecka, protéká Vrbatovým Kostelcem, Podskálou, Chacholicemi, Podlažicemi a Chraští. Říční koryto hlavně v podskálském údolí je hodně kamenité, místy se vyskytují hluboké tůně. Žejbro je významným pstruhovým pásmem, místy se v řece vyskytují i raci a užovky obojkové. Stezka dále lemují řeku a stoupá nad opukovými skalními útvary, které nad ní majestátně ční.

Chacholický rybník a mlýn

8

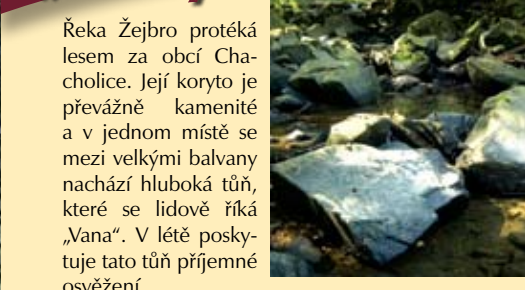

Když projdete částí obce Chacholice, dostanete se k „chacholickému rybníku“, u něhož se nachází mlýn. Jedná se o válcový mlýn, u kterého je v provozu již jen mlýnské kolo využívající sílu vody k roztáčení generátoru - výrobě elektrické energie. Voda se na mlýnské kolo dostává z malého rybníčku, který je zásoben vodním náhonem z řeky Žejbro. Tento náhon taktéž zásobuje Chacholický rybník, který je převážně chovný. V létě slouží zřídka ke koupání, v zimě je hojně využíván k bruslení a přátelským vesnickým hokejovým zápasům. Rybník má jedinečnou polohu pod zalesněným kopcem, z druhé strany se nachází louka a další rozlehlý les, proto v zimě velmi brzy zamrzá.

„U Vany“

9

Řeka Žejbro protéká lesem za obcí Chacholice. Její koryto je převážně kamenité a v jednom místě se mezi velkými balvany nachází hluboká tůň, které se lidově říká „Vana“. V létě poskytuje tato tůň příjemné osvěžení.

Nápis na kameni

Nápis vytesaný na mohutném kameni na pravé straně Žejbra u splavu je kulturní památka. Vytesaný text: „Zde toto odlehle místo spanilá kněžna Poniatovská dne 28. srpna 1781 svou přítomností obšťastnila. Kolem byl háj klidný jako její duše, nebo dobrotivě jako její srdce, chrám dobročinnosti.“

Od tohoto dne budíž zde toto odlehle místo mně i člověčenstvu stále posvátné. J. L. H. (Jan Leopold z Haje, biskup).“

Studánka

Půjdeme-li od „Vany“ dále proti proudu řeky, narazíme na malou strouhu, po které se dostaneme až k jejímu prameni. Tato studánka má několik menších pramenů a poskytuje chladivou osvěžující vodu, která je pitná.

Mikanova louka

10

Naučná stezka stoupá prudce nahoru přes opukový lom až na silnici spojující Chacholice a Skálu a zanedlouho opět klesá po cestě až na Mikanovu louku. Název louky není oficiální, ale vžil se natolik, že se používá s naprostou samozřejmostí. Mikanova louka upoutá na první pohled svým výjimečným zasazením v přírodě. Po jedné straně teče řeka Žejbro lemovaná olšemi, v jejím kamenitěm korytu šumí rychle tekoucí voda. Z druhé strany louky se zvedá zalesněný svah a louka tak vytváří nádherný kout přírody. Hlavně zjara, kdy se začíná zelenat první tráva, má louka nepopsatelné kouzlo, které později ještě umocňuje množství rozkvetlých rostlin. Oblasti kvetoucích rostlin jsou rozděleny na dvě partie, rostliny rostoucí převážně v olšovi podél břehu řeky (sasanka hajní) a rostliny rostoucí na louce.

Naučná stezka Chrastecka

